

BARENYS

Era un poble de la costa, prop de Tarragona te. *Vilaseca*, avui desaparegut o en ruïnes, però segons la GGC, p. 365, ja existia a l'E. Mj. Se li donà carta de població datada de 1155, text perdut, però amb autoritzades referències de Blanch i Hndz. Sanahuja: Font Rius, *C.d.p.*, § 101, p. 730, n. 5, segons J. Pinyol i Agulló fou destruït a mitjan S. XIV. Però Bru Borràs (*Fulls d'Hist. de Tivissa*, p. 184), en troba encara notícia l'any 1492. L'historiador i arabista Saavedra, creu que és on hi havia SALAURIS: a prop, doncs, de Salou, que és el que constitueix el prolongament lingüístic de SALAURIS.

El nom es repeteix a la rodalia de Banyoles, com a nom d'una font recomenada: la Font de *baréys* o *bréys*, entre l'església de Porqueres i el cim de Sant Patllari, 1971: allí mateix vaig oir-ho, i preguntant a la gent, no sabien que hi hagués hagut edificació; és en un vessant de muntanya, però hi ha una gran bassa i conreus voltats de bosc, amb escampament de les aigües de la font.

Per a l'etimologia ens podem deixar guiar per la circumstància que tots dos llocs, són de terres igualoses: el *Barenys* de Tarr., arran de mar; i el de Banyoles, font abundosa on baixen i s'escampen aigües. No dubtem, doncs, que és variant fonètica de *marenyis* 'aiguamolls', amb la dissimilació *m-n* > *b-n*, la mateixa que en *berena* MERENDA; i en el dialectal *barinal* 'aiguamoll', mot molt estès per l'alt Maresme, la Selva i Vic: derivat de *mar* (o de *mari*, *-ina*), igual que *mareny* (DECat v, 459a15 ss., 462.33 ss.). D'on poden venir també el nom del Mas i Cova de *Marinet* te. de Xodos (-ETUM = -al) (XXIX, 92.15), i el del Tossal de la *Marina* prop del Mas de N'oller, entre Ares i Catí (que tan dramàticament descriu JM Espinàs, *A peu per l'Alt Maestrat* (p. 151).¹ Farem altre article s. v. *mareny*.

Descarto, com més difícils i rebuscades, altres pistes etimològiques: un NP ll. *Barenia* (AlcM); *Varena* riu a l'O. de Gènova; i els fr. *Varenne*, *-ennes*, pre romans (Krahe, *Uns. Alt. Flussn.*, 39); un toscà dial. *baregno* 'lavatoio', i it. dial. *Berigno*, *Bregna*, que Pieri i Top. Arno, 333) creu provinents del ll. arcaic *balneum* (> *balneum*), amb una *r* inexplicada i absència de tot índici en mots o NLL catalans. Amb NPP germ. com *Baring*, tampoc lligaria *-eny* (car no és *-enc*).

¹ Encara que aquest sigui tan sec a la capçada, està voltat de fondos barrancs, on no pot deixar d'haver-hi aigües mortes —*barinal*—, i els noms vénen dels barrancs transitats més aviat que de capçades desertes. En tot cas és molt lluny de la costa marina.

Baretja, V. *Barilles*

BARGIN-

D'alguns noms propis sembla dissimilació de derivats de *marge* (com *marginada* o *marginada*, DECat

s. v. *marge*: v, 488a25 ss., *Margenet*, lin. 32, *marginós*, lin. 35). *Collet Barginós* prop de Grus, pujant de Das cap a la carena pirinenca, ja prop del cim de Penyesaltes (1934). *Bargina* (o *Barxina*), nom d'un bandidoler català a. 1616 (AORBB iv, 196, 229).

Barguja, V. *Bar* *Baricauva*, V. *Barilles* *Baridà*, V. *Bar*

BARILLES, Coma de ~

A Andorra, afl. esq. de la vall de Tristaina entre El Serrat i Castellar (1933). Coincideix amb el nom de la vila llenguadociana de *Varilbes* a l'Arieja, cap de cantó uns 13 k. al N. de Foix.

Com que tant l'un com l'altre lloc són una vall o hi estan enclotats, i el nom coincideix amb *Vareilles*, poble de la Creuse, i dos de francesos (departaments Yonne i Saône-et-Loire) és ben planer admetre que vénen de VALLICULAS (Vulgata, Festus etc.), dim. de VALLIS, car tals diminutius en romànic tant apareixen amb vocalismes *-ICULA* com *-ICULA*. En català trobem *Barilles*, casa forana a St. Jordi del Maestrat, i algun altre nom, que són suspectes de ser immigrants de França; però també fóra possible la dissimilació de *l*, passant per *l* → *r*.

En altres NLL en *Bar-* que semblen contenir VALLIS, essent gascons, encara és més fàcil explicar-se la *-r*. *Baricauva* la gran boscúria de la V. d'Aran, VALLIS CAVA (per la gran clotada que al mig hi baixa de dalt a baix i *Barimanya* (> *Marimanya*) entre Montgarri i Alós: ja els he explicats fonèticament en PVArGc (s. v. *val*, i a la FON.); junt amb els gcs. *barucau*, *Baricabe*, *Baricoume*, *-ricau*, *Baretja*, Còt de B. (cim d'una gran clotada boscosa), entre els boscos del Portilló de Bossost i la vall de Luixon; s'agermana amb *Era Baretja* (oït *era baréqda* als pastors de l'Estany Blau, damunt Barèges, en el Lavedà). Em sembla també VALLICULA: com sigui que en l'etapa inicial del procés *l* > *ɟ* > *r* palatal > *r*, hi havia articulació lateral capaç de dissimular la *-LL-* de VALLICULA en *ɟ*. En tot cas ens pressiona fortament cap aquesta etimologia, el caràcter de fondalada, vallada, tan característic de tots dos paratges.

Barlassot, V. *Barrassota* *Barmassac*, V. *Bramassac* *Barn* (Vilar de ~), V. *Bernils* *Barnac*, *Barnadac*, *Barnasac*, V. *Bernadac* *Barneda*, V. *Verneda*, *Barnencs*, *Barnils*, *Barnola*, *Barnitxa*, V. *Bernils* *Baro* (pall.), V. *Bar*

BARÓ

Sobre els NLL que el contenen, cal tenir en compte que *Baró* fou NP propi, en cat. arcaic, sense relació (directa) amb l'apeñlatiu *baró* 'home viril' o títol nobiliari; probablement un NP germànic (les arrels *BAR-* i *BER-* es mostren copioses en Först.). Així tenim *Bar-*